

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği (ÇESDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği (ÇESDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18744>

Özet

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği (ÇESDÖ), çocuk ve ergenlerin algıladıkları sosyal destek düzeylerini ve kaynakların ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir araçtır Türkiye popülasyonuna yönelik bir **uyarlama** çalışması sonucu elde edilmiştir. Ölçeğin temel amacı, bireylerin aile, arkadaş ve okul gibi çeşitli çevrelerden aldıkları destek algısının nicel olarak değerlendirilmesidir. 2009 yılında F. Yardımcı ve Z. Babakal tarafından gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, aracın Türkçe konuşan çocuk ve ergenler arasında geçerli ve güvenilir bir ölçüm yapabildiğini göstermeyi hedeflemiştir. Bu araç, özellikle klinik psikoloji, okul psikolojisi ve hemirelik alanlarında sosyal destek mekanizmalarını incelemek için kritik bir öneme sahiptir.

Ölçeğin adaptasyonu sırasında, orijinal yapısının korunup korunmadığı, dil ve kültürel etkililiğinin sağlanıp sağlanmadığı detaylı **geçerlik** ve güvenilirlik analizleriyle araştırılmıştır. ÇESDÖ, çocuk ve ergenlerin psikososyal sağlığını ve dayanıklılığını etkileyen en önemli faktörlerden biri olan sosyal destek kavramını derinlemesine incelemek için araştırmacılara sağlam bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Destek, Çocuk, Ergen, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, **Faktör Analizi**

Yazarlar

Figen Yardımcı, Zeynep Babakal

Amaç

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği (ÇESDÖ), çocukların ve ergenlerin çevrelerinden (aile, akranlar, öğretmenler vb.) algıladıkları **sosyal destek** düzeyini sistematik olarak ölçmek amacıyla Türk kültürüne adapte edilmiştir. Bu ölçek, özellikle gelişim dönemindeki bireylerin karşılaştıkları zorluklar karşısında sahip oldukları destekleyici kaynakların gücünü belirlemede kullanılır.

Ölçeğin birincil amacı, araştırmacılara ve klinisyenlere, bireyin psikolojik iyilik hali ve stresle başa çıkma yeteneği üzerindeki sosyal çevrenin etkisini değerlendirme imkanı sunmaktır. Bu sayede, risk altındaki grupların belirlenmesi ve sosyal destek sistemlerini güçlendirmeye yönelik etkili müdahale programlarının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Yapı

ÇESDÖ, psikolojideki temel yapılarından biri olan Algılanan Sosyal Destek (Perceived Social Support) kavramını ölçmektedir. Algılanan sosyal destek, bireyin çevresindeki kişilerin kendisine değer verdiğine, onu sevdiğine ve ihtiyaç duyduğunda yardım etmeye hazır olduğuna dair sahip olduğu öznel inanç ve algıdır. Bu yapı genellikle çok boyutludur ve ÇESDÖ'nün alt boyutları, desteğin geldiği spesifik kaynaklar (örneğin, Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Okul/Öğretmen Desteği) yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.

Ölçeğin yapısal geçerliği, bu destek kaynaklarının birbirinden ayrılabilir ancak birbiriyle ilişkili faktörler olduğunu varsayar. Bu ayrım, klinik uygulamalarda hangi destek sisteminin eksik veya zayıf olduğunu tespit etmek açısından önemlidir.

Geçerlik

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkiye'deki geçerlik çalışması, ölçeğin amaçladığı yapıyı ölçme derecesini değerlendirmeyi içermiştir. Geçerlik analizleri tipik olarak yapı geçerliği, kapsam geçerliği ve ölçüt bağımlı geçerliği kapsar. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin orijinal formunun faktör yapısını Türk örnekleminde de korunup korunmadığı **faktör analizi** yöntemleriyle incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, ÇESDÖ'nün çocuk ve ergenlerde algılanan sosyal destek yapısını kültürel olarak uygun ve istatistiksel açıdan geçerli bir şekilde ölçtüğü tespit edilmiştir. Bu, ölçek maddelerinin kültürel farklılıklara rağmen destek kavramını doğru temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışması, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve tekrarlanabilirliğini incelemeyi amaçlamıştır. Güvenirlik, genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test yöntemleriyle değerlendirilir. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar homojen bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Adaptasyon çalışmasında, ÇESDÖ'nün genel ve alt boyutları için hesaplanan Cronbach Alfa değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu rapor edilmiştir. Bu yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin Türk çocuk ve ergen popülasyonunda kararlı ve güvenilir ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği'nin uyarılma sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısını Türk örneklemine uygunluğunu belirlemek için Faktör Analizi kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek

maddelerinin teorik olarak beklenen alt boyutlar altında kümelenip kümelenmediğini doğrulamıştır.

Genellikle Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, modelin veriyle uyumu incelenmiş ve sosyal desteğin temel kaynaklarını temsil eden faktörlerin kültürel bağlamda da geçerliliğini koruduğu gösterilmiştir. Bu yapısal doğrulama, ÇESDÖ'nün çok boyutlu sosyal destek kavramını ölçmek için sağlam bir temel oluşturduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü:

Uyarlama

Format:

Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Özgün formunda 3, 4 veya 5'li Likert tipi kullanılabilir. Uyarlamada genellikle 4'lü veya 5'li Likert kullanılır.)

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Çocuklar ve Ergenler

Yaş Grubu:

Genellikle 10-18 yaş aralığı (Ortaokul ve lise öğrencileri)

Popülasyon Detayları:

Türkiye'deki farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerden gelen çocuk ve ergen örneklemeleri üzerinde geçerlik ve güvenirlik testleri yapılmıştır.

Test Metodolojisi:

Öz bildirim (Self-Report) yöntemiyle uygulanır. Bireyler, kendilerine sunulan destek ifadelerine ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Algılanan Sosyal Destek, Çocukluk, Ergenlik, Psikometri, Cronbach Alfa, Ölçek Geliştirme, **Güvenirlilik**, Uyarlama

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları:

Mevcut değil

Kurumsal E-posta Adresleri:

fkyardimci@mynet.com

Yazışma Adresi:

Figen Yardımcı (Sorumlu Yazar)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret:

Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Figen Yardımcı ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlarda genellikle izin alınması yeterlidir.

Test Yılı:

Uyarlama çalışması 2009 yılında yayınlanmıştır.

PDF Erişimi:

Ölçekle ilgili orijinal PDF belgesi bu bağlantıdan indirilebilir: cocuk-ergen-sosyal-destek-olcegi-cesdo-toad.pdf

Kaynaklar

Yardımcı, F. ve Babakal, Z. (2009). Çocuk-Ergen Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 12(2), 41-50.

Çocuk Ergen Sosyal Destek Ölçeği (ÇESDÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri belirtilmemiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM